

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR :
ION S. CODREANU
Avocat

DIRECTOR :
DEM. I. DOBRESCU
Primarul Municipiului București

COMITETUL DE REDACȚIE:

Traian Alexandrescu, Decanul Baroului de Ilfov; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat; **Iosef G. Cohen** Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **Gr. Conduratu**, Avocat; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București; **E. Cristoforeanu**, Dr. în Drept dela Roma, Avocat; **René Demogue**, Profesor la Facultatea de Drept din Paris; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar universitar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **Alfred Juvara**, Profesor Universitar, Avocat; **Ștefan Laday**, Președinte la Consiliul legislativ; **I. Gr. Perieșanu**, Directorul Bibliotecii Marilor Procese, Avocat; **Emil Ștan Rappaport**, Consilier la Curtea de Casație din Varșovia; **C. Sipsom**, Profesor Universitar; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-Iași**, fost Ministru, Avocat; **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar; **Al. Velescu**, Dr. în Drept, Avocat, **Albert Vahl**, Profesor la Facultatea de Drept din Paris.

SECRETAR DE REDACȚIE:

E. C. Decusară, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticeii Judiciare

S U M A R

— *Ispoarele Dreptului Civil și Comercial Român*, de Andrei Rădulescu, Consilier la Inalta Curte de Casație;
— *Propaganda pentru apărarea Magistraturei. Necesitatea de a se reglementa modul cum au a se efectua anchetele contra magistraților*, de Traian R. Scriban.

JURISPRUDENȚA

— Inalta Curte de Casație și Justiție s. I: *Maior N. Anas-tasescu cu d-na colonel D. Ștefănescu*. Terenuri rezervate pentru creiere sau mărire de vetre de sat. Impărțirea lor în loturi și vinderea loturilor. Achitarea lotului constituie titlul definitiv de proprietate. Art. 98 legea agrară).
— Curtea de apel Buc. s. III: *R. Tudose cu Dumitru N. Că-pășană*. (Contestație. Act autentic. Contract de concesiune. Neîndeplinire de obligațiuni. Pact comisoriu expres. Investire. Necesitatea de a te adresa, în prealabil, justiției pentru a constată că pactul comisoriu expres a operat).
— *Idem s. I Eforia Spitalelor Civile din București cu George Sidoli*. (Sechestrul Judiciar. Dreptul de proprietate și de posesiune asupra unui imobil. Degradarea lui și pericol de înstreinare. Oportunitatea înființării sechestrului. Aprecieri anticipate ale judecătorului asupra dovezilor din acțiunea principală. Prejudicierea fondului. Art. 615 pr. civilă).
— Trib. Muscel: *Șt. Iordănescu cu Obștea Gura Hulubei*. (Vânzare. Policițațiune. Ofertă cu termen. Dacă e sursă de obligații când ea n'a fost acceptată în termen de acela căruia i se adresa. Policițațiune cu termen. Refuz de acceptare. Dies a quo)..

ISVOARELE DREPTULUI CIVIL ȘI COMERCIAL ROMÂN*)

I. Principalul izvor al dreptului civil român azi în vigoare, este *codul civil*, pus în aplicare la 1 Decembrie 1865.

*) Publicat în vol. II și III din *Annuario di Diritto comparato, e di studi legislativi* (1929).

Forma sumară a acestui studiu, față de întinderea subiectului, se explică prin cadrul îngăduit de publicația italiană. Îl reproducem aci, după stăruința multora care n'au putința să-l folosească în italienește.

Norme de drept civil mai sunt în legile, care au modificat ori au completat unele dispoziții ale codului civil, în obicei și în unele rândueli din dreptul anterior introdusei acestei cod.

Înainte de a ne ocupa de codul civil este bine să facem o *schită sumară a dreptului anterior*, mai ales din punct de vedere civil. Aceasta va fi utilă și pentru a înțelege împrejurările în care a fost introdus actualul cod. De altă parte câteva din textele acestui cod au fost influențate de dreptul vechiu, iar unele reguli din acest drept au încă aplicare.

* * *

II. Este destul de cunoscut oricui că poporul român este format din elementul roman suprapus celui trac. Două izvoare de energie și de însușiri deosebite stau la baza acestui popor, pe care vremuri și împrejurări neprielnice l'au îndepărtat de lumea romană apusană.

Colonizarea a fost deosebit de puternică nu numai la orașe ci și la sate, mai ales prin masele de veterani rămase aici și legate de pământ în decursul celor 170 ani de stăpânire neîntreruptă a Romei.

Împreună cu limba, dreptul roman a cucerit încetul cu încetul sufletul și viața populațiunii din aceste ținuturi.

Când s'au retras legiunile la 274—275, chemate peste Dunăre de Aurelian, poporul, în imensa lui majoritate, legat prin a-

tătea interese de pământul acestei provincii, a rămas pe loc. Teoriile cu plecarea tuturor coloniștilor, a întregii populațiuni, împreună cu armatele sunt azi simple legende pentru cercetătorii nepărtinitori.

Nu numai că masa poporului n'a plecat, atunci sau mai pe urmă, dar ea s'a înmulțit, cu vremea, prin venirea altor elemente romane din sudul Dunărei unde deseori viața era mai agitată și mai grea, prin asimilarea maselor trace, rămase la început în afară de hotarele provinciei sau prin asimilarea altor populații, — mai ales slave — care s'au stabilit aici în mijlocul vechei populații romane.

De altă parte, aceste populații din Dacia n'au rupt — cum se crede — legăturile cu lumea romană dela sudul fluviului despărțitor. Când și când stăpânirea romană, sub Constantin-Cel-Mare, sub Iustinian, poate și alte dăți, s'a restabilit măcar în unele puncte de la nordul Dunărei. Unele expediții — ca ale Comnenilor — prin aceste părți, ca și legăturile religioase sau de altă natură, au păstrat contactul cu viața romană de răsarit.

În vreme ce se formă limba cea nouă, română, derivată din latină, dreptul roman se păstră și se acomodă împrejurărilor sub forma simplă a datinei, a obiceiurilor, care guvernau viața sub toate aspectele.

Isvorul cel mai însemnat al dreptului în țările române a fost, până în sec. XIX, *Obiceiul pământului*, în care se cuprindea atât Dreptul public cât și cel privat.

S'a susținut că la începutul sec. XV s'ar fi alcătuit într'una din aceste țări, în Moldova, de către Domnul Alexandru cel Bun, o pravilă scoasă din Basilicale, care i-ar fi fost aduse dela Constantinopole. Această părere nu mi se pare dovedită și este greu de a fi crezută.

Deabia la jumătatea sec. XVII, se alcătuește în Moldova, în timpul lui Vasile Lupu la 1646, o pravilă intitulată *Cartea românească de învățătură*. În acelaș timp la 1652 în Valahia, sub Matei Basarab se întocmește o lege cu titlul „*Indreptarea legii*“.

Legea moldovenească s'a stabilit că este făcută mai ales sub influența lui Prosper Farinaccius. Aceia din Valahia cuprinde în mare parte texte din cea moldovenească, afară de unele texte bizantine.

Amândouă aceste pravile conțin dispozițiuni de drept penal, drept religios, dar și unele de drept civil.

Alcătuirea lor și izvoarele folosite dove-

desc în orice caz însemnătatea vieții culturale din acea epocă.

Interesul pentru studiile de Drept a crescut tot mai mult în secolele următoare. În special în sec. XVIII, unii dintre Domnii Fanarioți, inițiați în cultura apusană, au voit să dea țărilor o organizație europeană și între altele să le înzestreze cu legi scrise. În acest scop au reglementat unele materii prin hrisoave, decrete domnești, în genul ordonanțelor franceze; dintre acestea menționăm *Sobornicescul hrisov* al lui Alex. Mavrocordat din Moldova, dela 1785, privitor la vânzări, schimburi, danii.

Alții au făcut legi în care locul prim îl ocupă normele de Drept civil. Menționăm „*Pravilniceasca Condică*“ a lui Alex. Ipsilante din Țara Românească, apărută la 1780.

S'au mai făcut și alte încercări, mai toate sub influența dreptului bizantin, dar n'au isbutit să aibă aplicare.

La începutul sec. XIX nevoia de a avea legi scrise devine tot mai simțită. Sub influența ei și a civilizației din Apus se întocmesc trei lucrări de Drept civil, foarte importante. La 1814 a apărut un *Manual*, un fel de Institute, făcut de Logofătul Andronache Donici, jurist vestit (1). Lucrarea sa, scrisă în românește, cuprinde în cea mai mare parte dispozițiuni de drept civil. Deși n'a fost o lege, totuși a avut multă întrebuințare și în Moldova, dar mai ales în Basarabia, după răpirea ei de către Ruși, unde și astăzi este unul din principalele izvoare ale dreptului civil în vigoare. Acest manual întemeiat pe drept roman, bizantin, obicei, hrisoave, este un adevărat cod și cu multe calități.

Peste câțiva ani, la 1 Iulie 1817 — Scarlat Al. Calimach — socotit ca fanariot, în realitate de origină română, a promulgat un *Cod civil*, de o deosebită valoare. El a avut drept izvoare: dreptul roman, greco-roman și în special Basilicalele, apoi dreptul anterior al țării și dintre codurile noi europene, cel austriac al cărui plan și metodă de redactare a întrebuințat-o în multe părți, fără de a fi o copie a acestuia, cum se spune uneori. În Codul Calimach sunt însă părți care arată și influența codului civil francez. Despre el se poate spune că este cel mai roman dintre toate codurile.

1) Titlul exact este „Adunare cuprinzătoare în scurt de pravilele cărților împărătești spre înlesnire celor ce se îndeltnicesc întru învățătura lor, cu trimitere către carte, titlu și capul împărăteștilor pravili“.

Fiind întocmit în grecește, limba Curței domnești și a păturei de sus, el a fost tradus în românește și tipărit de-abia la 1833, ceea ce a făcut ca manualul lui Donici să capete multă întrebuințare.

El este un adevărat monument de drept civil cu care se poate mândri orice popor, pentru acea vreme. Zachariae von Liegenthal, îl recomanda Grecilor să-l adopte ca lege civilă. Indată după alcătuire, a fost trimis și Universității din Oxford.

Cam în același timp, *Vodă Caragea* a făcut și în Țara-Românească un cod, care-i poartă numele și care aproape în întregime coprinde numai norme de drept civil. El este o lege bazată tot pe dreptul roman, în special pe lucrările lui Iustinian „dumnezeieștile pravile”, fără de a se neglija dreptul vechiu al țării și cu slabe urme de influență apusană. Deși nu este de valoarea celui din Moldova, totuși *Codul Caragea*, a fost, pentru timpul său, o lege destul de bună.

Aceste 2 coduri: Calimach și Caragea, au fost legile civile care au guvernat cele 2 principate române aproape o jumătate de veac.

Sub influența Apusului, a cărei cultură pătrundea din ce în ce mai mult și atrăgea tineri și la învățătura Dreptului, — mai întâi în Italia la Pisa, apoi în Franța — cultura juridică a progresat simțitor după 1930. Din această cauză și a transformărilor care aveau loc în viața celor 2 țări s'au adus între 1830—1860 oarecare modificări celor 2 coduri, s'au început lucrări pentru îndreptări generale, s'au făcut mai multe legi de drept civil, în care se vede tot mai mult influența dreptului francez.

Trebue relevat, însă, că în tot timpul chiar după ce s'au făcut arătatele legi scrise, *Obiceiul pământului* a continuat să-și aibă puterea sa ca izvor de drept și să fie întrebuințat foarte mult.

În subsidiar—mai ales în ultimele secole—s'au întrebuințat și diferitele monumente de drept roman și greco-roman și mai ales *Basilicalele*, precum și lucrarea lui *Armenopol*.

* * *

III. Se știe că în urma războiului Crimeii, în care s-au vărsat sângele și Italienii, tot nu s'a admis — la congresul de la Paris — ca Români din cele 2 Principate, să-și îndeplinească via lor dorință de a se uni într'un singur Stat. Patriotismul românesc a învins, însă, diplomația și intrigile austriace și rusești și a înfăptuit unirea prin ale-

gerea ca Domn în amândouă țările, a aceleiași persoane, Alexandru Ioan Cuza, la 1859.

După acest măreț act s'a căutat să se desăvârșească Unirea, contopind organizațiile separate de până atunci. În acest scop la 24 Ianuarie 1862 au făcut și Unirea administrativă și politică, formând un singur guvern și un singur Parlament.

Era însă neapărată nevoie și de unificarea legislativă. În decurs de 5 ani s'a lucrat în acest sens, dar cu multă încetineală și greutate, datorite în parte și luptelor parlamentare.

Pentru a înfrânge anumite rezistențe, care împiedicau progresul țării și pentru a înfăptui reformele mari, Cuza a făcut o lovitură de Stat la 2 Mai 1864, dizolvând Parlamentul și stabilind o nouă organizație fundamentală a țării printr'un Statut — cuvântul arată influența italienească—constatată de altfel și în alte direcții ale Dreptului, prin care — afară de alte măsuri — Domnul își rezerva dreptul de a lucra, de a legifera prin decrete, până la convocarea Parlamentului.

Lovitura de Stat a fost aprobată printr'un plebiscit, aproape cu unanimitate.

În virtutea drepturilor sale Domnul a înființat un Consiliu de Stat, compus din juriști de seamă, care avea între principalele îndatoriri să unifice legislația celor 2 Principate, consolidând astfel noul Stat, ceea ce s'a și făcut în anii 1864—65.

Între primele lucrări, Consiliul de Stat s'a ocupat de Codul civil, și procedura lui.

S'a spus că pentru întocmirea acestui cod s'ar fi lucrat mai puțin de 6 săptămâni, ceea ce este o greșală.

Cercetările mai noi arată că încă dela 27 Iulie 1862 a fost numită o comisiune, formată în majoritate din magistrați de la Curtea de Casație și dela Curtea de Apel, din București, care avea să se ocupe de unificarea legislativă în genere. Ea a lucrat la Codul civil în 1862 și 1863 și a întocmit un proiect pentru acest cod.

După lovitură de stat, la 11 Iulie 1864, Domnul a invitat Consiliul de stat să elaboreze Codul civil. Este de relevat că pentru aceasta i s'a recomandat să aibă în vedere proiectul codului italian care urmă să-i fie trimis de Ministerul de justiție. Din acel proiect avea să șteargă toate articolele care nu erau potrivite cu trebuințele țării, să formuleze altele pentru materiile, care sunt cu

totul locale și pentru care nu vor fi dispoziții în acel proiect.

Odată cu proiectul italian a fost trimis Consiliului de Stat și proiectul elaborat de comisiunea amintită.

Consiliul de Stat n'a ținut seamă de recomandarea domnească decât într-o slabă măsură. El a luat proiectul comisiunii, a împărțit materia între membrii săi, i-a revăzut redacția, l-a discutat și completat, desigur de repede, așa că la 12 Noembrie 1864 o parte din texte au fost definitiv stabilite, iar până la 25 Noembrie 1864 totul era gata.

Codul a fost sancționat la 26 Noembrie 1864. Publicarea lui a început la 4 Decembrie același an și a fost terminată de abia la 19 Ianuarie 1865.

În timpul publicării, după propunerea guvernului, Domnul a aprobat ca noul cod să-i poarte numele: „*Codul Alexandru Ioan*”. Se hotărâse punerea în aplicare la 1 Iulie 1865. Deoarece la acea dată nu erau gata nici legea de organizare judecătorească și nici procedura civilă, care erau necesare pentru aplicarea lui, s'a amânat printr'un decret, aplicarea până la 1 Decembrie 1865.

Valabilitatea decretului pentru amânarea punerii în lucrare a codului, a fost contestată pe motiv, că la 30 Iunie 1865, Domnul n'ar mai fi avut dreptul să legifereze pe cale de decrete deoarece existau Adunări legiuitoare. S'a decis însă că decretul era legal pentru că Statutul dela 2 Mai suferise o modificare în sensul că Domnul putea lucra în acest chip când Parlamentul era închis, cu condiție ca la deschidere să-i aducă la cunoștință asemenea decrete, ceiace a și făcut în toamna anului 1865, astfel că amânarea a fost valabilă.

Dela 1 Decembrie 1865, noul cod guvernază raporturile de drept civil din fostele 2 principate, din vechiul Regat și o parte din Basarabia. Se știe că 3 județe din sudul acestei provincii fuseseră restituite României încă dela 1856 prin tratatul dela Paris și au fost răpitate din nou la 1878, drept răsplată pentru ajutorul dat Rusiei în războiul cu Turcii.

Intrucât aceste județe făceau parte din Statul român la 1864—65 codul civil a fost introdus și acolo; cu toată discuția ce s'a mai făcut, el a rămas așa că la desrobirea acestui pământ românesc el era în vigoare. Orice discuție în această privință azi a încetat în urma unui text de lege prin care s'a confirmat aplicarea lui în acele ținuturi.

De altfel, Rușii lăseseră în Basarabia legiurile locale anume: Manualul lui Donici, al lui Armenopol și Sobornicescul hrisov din 1785. Așa zisul cod civil rusesc se aplica numai în județul Cetatea Albă și acolo unde legile locale erau insuficiente. Deși nerecunoscut formal Obiceul pământului a continuat să fie aplicat foarte mult, iar în subsidiar și dreptul roman și greco-roman.

După unire s'a introdus în toată Basarabia foarte multe părți din codul civil român. Se cere cu stăruință a se grăbi unificarea prin introducerea aceluși cod în întregime în această provincie, ceiace se și proiectează (2).

* * *

IV. Care au fost izvoarele codului civil?

Isvorul cel mai însemnat este *codul francez*. Alcătuirii codului român n'au făcut—cum se repetă deseori—o simplă traducere. Oamenii cultivați în ale Dreptului—mai toți doctori dela Paris—au căutat să facă o lucrare îmbunătățită; au ținut seamă de criticile aduse textelor franceze, de jurisprudență și doctrină și au căutat să rezolve controversalele în sensul cel mai bun. Autorul care i-a influențat în chip deosebit a fost Marcadé.

În unele privinți au inovat năzuind să dea o lege cât mai potrivită timpului și țării.

Din multele deosebiri între cele 2 coduri semnalăm numai câteva exemple: S'a recunoscut streinilor egalitatea de drepturi civile cu naționalii, fără de a mai cere condiția reciprocității ca la francezi. S'a prevăzut la căsătorie piedici din cauza rudeniei din sf. botez, adopție, tutelă, care se potriveau cu ideile țării. S'a păstrat divorțul, care aici a existat totdeauna; s'a prevăzut pentru femeie în caz de adulter aceeași situație cași bărbatului, ceiace nu era atunci în Franța.

S'au prevăzut același norme pentru copii naturali, adulterini și incestuoși; nu s'a admis tutorul subrogat din codul francez.

Nu s'a mai făcut, în materie de succesiuni, distincțiune după origina bunurilor. S'a recunoscut văduvei sărace un drept la moștenire, ceiace nu era la francezi. S'a admis împărțeala prin atribuție.

S'a introdus transcripțiunea în genere pentru transmisiunile imobiliare, urmând mai ales legea franceză din 1855, care îndreptase neajunsurile codului.

1) Unificarea, cum se știe, a fost îndeplinită dela 1 Iunie 1928.

S'au redactat mai bine multe texte dela obligațiuni, etc., etc.

O deosebire foarte importantă există mai ales în materie de ipotecă și privilegii, unde s'a urmat în cea mai mare parte legea ipotecară belgiană din 16 Decembrie 1851. Este adevărat că nu s'a urmat în totul acea lege și de aci provin unele dificultăți în interpretare. Este totuși cert că sistemul ipotecar român este mai bun decât cel francez, coprinzând principiul publicității, și al specialității, fără ipotecă oculte, generale, judiciare, etc.

Deși nu s'a ținut seamă de sfatul domnesc de a lua ca bază *proiectul codului italian*, totuși acesta n'a fost cu totul nesocotit. El a fost utilizat în peste 70 de articole din 1914. Dintre acestea cităm: Art. 549 are părți din art. 242 alin. II italian. Art. 502 este aproape reproducerea primei părți a articolului 461 it. Art. 743 alin. II referitor la împărțea prin atribuție este luat din art. 996 italian.

Art. 745 deși se aseamănă cu 836 fr., dar din expresiile întrebuințate în redactare, se vede că este 998 it. În art. 750 se simte de asemenea influența art. 999 it. Art. 751 corespunde cu art. 1001; 756 cu 1006 it., diferit de 849 fr., 761 se aseamănă cu 1007 par. 2 it. Dela 942—948 se observă iarăși influența textelor italiene, etc. (3).

Sunt apoi unele articole care seamănă cu cele franceze, dar care, examinate cu atenție, arată că alcătuitoarii lor au folosit și articolele italiene, în care sunt cele franceze, dar îndreptate.

Afară de acestea legiuitorul român a folosit și *dreptul vechiu românesc*, dar într'o măsură foarte redusă. Un exemplu este dispoziția privitoare la situația văduvei, căreia i s'a recunoscut un drept în succesiunea soțului, dar numai dacă este săracă. Dreptul anterior al țării avea norme mult mai bune pentru ambii soți.

Un alt exemplu este împiedicarea de a se căsători din cauza rudeniei din sf. botez.

* * *

V. *Introducerea noului cod a fost*, mai târziu, *mult criticată* pe motiv că prin aceasta s'a rupt legătura cu trecutul, s'au uitat instituțiuni, obiceiuri, s'a adus o lege streină și

nepotrivity cu ideile și cu stările din țările române.

Critica este aspră și în mare parte nejustificată. În judecata asupra lui trebuie a se ține seamă de împrejurările și de concepțiile de atunci. Era o neapărată necesitate să se facă unificarea legislativă și să se dea țării o lege la înălțimea timpului. Pentru aceasta au ales legea în vigoare care era atunci, cea mai bună și pe care mai ales alcătuitoarii codului român o cunoșteau și o socoteau cea mai bună, cea franceză. Legea italiană era numai un proiect și nu era destul de cunoscută.

Dar legea franceză nu era nici așa de streină, ea conținea principii de drept roman, foarte apropiate dacă nu identice cu cele de aci; ea avea și principii moderne pe care toți le doreau.

O dovadă că noul cod nu era nepotrivit poporului român, rezultă din faptul că până în ultimul timp nu numai că nu i s'a cerut înlocuirea, ci i s'au adus modificări prea puțin însemnate.

În genere, el n'a adus dispozițiuni și instituțiuni care să lovească în sentimentele, credințele, obiceiurile poporului, care să fie prea depărtate de cele anterioare sau care să fie cu totul streine și nepotrivite cu firea românească. Codul civil român, produs latin, s'a aplicat tot unui popor latin și care avea spirit juridic roman. De aceea a fost primit fără sguđuri și nimeni n'a căutat să-l îndepărteze.

* * *

VI. Noul cod nu era însă lipsit de defecte, fie ca formă, unde se strecurase multe redacții greșite, fie ca fond, rezultate în special din faptul că n'a utilizat mai mult dreptul anterior.

Cu toate acestea, în primii 50 de ani ai aplicării sale, n'a suferit decât prea puține modificări și nu din cele mai însemnate. Explicația stă pe deoparte în împrejurarea că problemele care ocupau primul plan se refereau la consolidarea Statului, iar pe de alta în aceea că, în această epocă viața în genere nu suferise mari prefaceri.

În ultimul deceniu, în timpul războiului, și în urmă au intervenit schimbări mai importante care au avut repercusiuni și asupra legislației civile.

Dintre modificările aduse codului și dintre legile care au mai stabilit norme de drept civil, vom menționa pe cele mai însemnate.

Prin Constituția dela 1866, modificată de

5) Menționăm încă art. rom. 967, 971, 986, 1003, 1018, 1075, 1074 § 2, 1080, 1110, 1185, 1298, 1504, 1555, 1576, 1579 § 5, 1669 § ultim, etc.; art. italiene corespunzătoare: 1120, 1121, 1125, 1140, 1156, 1165 § ultim, 1217, 1218, 1219, 1224, 1255, 1528, 1710, 1738, 1819, 1822, 1915.

câteva ori, s'au schimbat în mare parte dispozițiile codului civil în privința naturalizării. Aceasta în regulă generală urma să se acorde prin lege și în mod individual. Prin Constituția dela 1923 s'a introdus sistemul ca naturalizarea să fie acordată de Consiliul de miniștri în urma avizului unei Comisiuni formată din președinții dela Curtea de apel din București. Sistemul a fost înfăptuit prin legea naționalității în 1924.

În 1879 s'au modificat câteva texte privitoare la *clauza penală și la plata de dobândă la dobândă*.

În 1895 s'a votat *legea numelui* precizându-se caracterele acestui drept și efectele lui.

În acelaș an s'au completat dispozițiile codului cu privire la *mine*. Prin această lege, care urmă în mare parte legea franceză din 1810, s'a recunoscut proprietarului suprafeței dreptul și asupra subsolului, dar dacă el nu voia sau nu putea să exploateze, Statul era în drept să acorde altuia concesiunea, rezervând și proprietarului o redevență, afară de despăgubiri, pentru petrol și derivate, care rămâneau ale proprietarului.

La 1903 s'a întocmit o lege pentru a apăra mai bine decât codul civil, drepturile ce aveau proprietarii din contractele de închiriere și arendare.

Tot atunci, pentru a desvolta industria petroliferă, și a da mai multă garanție concesionarilor s'a înfăptuit legea consolidărilor, în care s'a introdus o noțiune nouă, *a proprietarului aparent*.

Modificări însemnate s'au adus codului mai ales printr'o *lege din 1906*. Materiile cuprinse în aceste modificări sunt următoarele:

În privința *căsătoriei*, pentru a ușura celebrarea în special pentru cei săraci s'au redus publicațiile la una, s'a scurtat termenul pentru a se putea celebra, s'au desființat publicațiile la căsătoriile în *extremis* și s'au făcut înlesniri pentru formalități.

De altă parte nu se mai cere consimțământul părinților când viitorii soți au 21 ani; s'au desființat actele respectuoase, s'a menținut dreptul de opoziție numai până la vârsta de 25 ani, s'a prevăzut că un copil minor se poate căsători cu consimțământul tutorelui.

S'a admis ca femeia să se poată recăsători și înainte de 10 luni, dacă a născut.

În materie de *divorț* s'au prevăzut unele reguli menite mai ales să asigure soarta copiilor. În caz de divorț pentru cauză determinată soțul culpabil pierde o treime din a-

vere, care trece în proprietatea copiilor, el rămânând numai cu venitul.

S'au adus oarecare modificări și în materia *filiației*, prevăzându-se, între altele recunoașterea copiilor naturali.

S'au înlesnit *formele adopțiunei*.

În 1907, în urma unor turburări agrare s'a votat, între alte reforme, și o nouă lege a învoelilor agricole prin care Statul, intervenind în aceste raporturi, restrângea drepturile proprietarilor de moșii.

În aceiași vreme, prin altă lege s'a impus unor persoane juridice obligația de a arenda moșiile lor de preferință sătenilor.

După *începerea războiului mondial*, s'au înmulțit aceste modificări și completări.

Astfel s'a intervenit tot mai mult între proprietari și chiriași, prin decrete-legi ori prin legi, fixându-se maximum de chirie, prelungindu-se contractele, cu scopul de a apăra pe chiriași. Acum se făurește o nouă lege care prelungeste contractele până la 1929, însă numai pentru unii chiriași. Tendința este să se reintre în dreptul comun (4).

În Decembrie 1916 s'au înscris principii mai bune pentru *văduvele celor morți în războiu*, asupra succesiunii acestora.

În 1917 prin modificarea Constituției, hotărâtă din 1914, s'a hotărât *exproprierea* proprietății mari într'o măsură foarte întinsă. Aceiașe s'a și înfăptuit prin decrete-legi și prin legile agrare din 1921. Prin acele legi, aproape s'a desființat emfiteoza.

În acelaș an, prin legea impozitului pe succesiuni s'a redus *gradele de moștenire* dela 12 cât erau în cod, la 4, afară de soț și Stat.

În 1932 s'a întocmit o nouă Constituție care a adus oarecare *modificări și dreptului de proprietate*. Prin ea s'a naționalizat subsolul, declarându-l proprietatea Statului în ceea ce privește bogățiile miniere, respectându-se într'o oarecare măsură *drepturile câștigate*.

În baza acestei Constituții s'a făcut *legea minelor* din 1924, *legea apelor* și *legea energiei*, din acelaș an, legi cari cuprind și dispoziții noi de drept civil.

Tot în 1924 s'a făcut o *lege a persoanelor juridice* pentru care codul avea puține texte și prin care se înlesnește *crearea fundațiilor*, se asigură bunul mers al acestor persoane și controlul lor.

Amintim apoi: legea pentru dovedirea morții celor dispăruți în războiu și reglementarea stărei averii și urmașilor lor, legea prin

4) Situația economică a impus noi prelungiri.

care, afară de legea agrară, s'a stabilit un drept de preemțiune pentru Stat, asupra proprietății rurale: dispoziția de a fi inalienabilă o parte din patrimoniu și de a nu se împărți decât până la o limită.

* * *

VII. *Intre izvoarele de drept civil trebuie a menționa și dreptul vechiu*, fie din secolele anterioare, fie mai ales din sec. XIX. Codul civil prin art. 1912 a abrogat tot ce nu este conform regulilor lui.

Pentru locațiunile ereditare în ființă la promulgarea codului și cunoscute sub numele de emfiteoză, embatic sau besman, s'a prevăzut formal în art. 1415, că ele se păstrează și vor fi guvernate de legile sub cari au luat naștere; s'a prevăzut, însă, că pe viitor nu se mai pot înființa.

Dreptul vechiu își mai are aplicare pentru diverse chestiuni privitoare la proprietatea moșnenilor și răzeșilor, un fel de proprietate colectivă.

Deasemenea pentru probleme nereglementate de cod, cum este a subsolului până la legea minelor și a apelor până la legea din 1924.

În genere, a fost și va mai fi întrebuițat pentru toate actele și faptele anterioare introducerii codului și care se mai înfățișează încă înaintea justiției, precum și oridecâteori normele lui n'ar fi contrarii noii legi.

Trebuie adăugat că — uneori — codul trimite pentru rezolvarea unor chestiuni la *obiceiul locului*, care astfel urmează a fi socotit și azi între izvoarele dreptului civil, bine înțeles cu o aplicație foarte restrânsă; aceasta se întâlnește mai ales în materie de servituți și de locațiune.

* * *

VIII. *Codul civil* — izvorul de căpetenie al dreptului civil — așa cum se prezintă azi, are lipsuri și *reclamă încă multe modificări spre a corespunde nevoilor, moravurilor și concepțiilor actuale*. Să cităm: *Situația femeii măritată* trebuie îmbunătățită în sensul egalității cu bărbatul, așa cum de altfel prevede noua Constituție. *Situația copiilor naturali* a rămas tot rea, neavând drepturi față de tată, iar căutarea paternității, afară de o excepție, este interzisă. *Puterea părintească* nu e bine și suficient reglementată. *Regimul tutelii* are nevoie de îndreptări. *Publicitatea drepturilor reale* imobiliare trebuie ameliorată dacă nu se va putea introduce — cum se proiectează — publicitatea reală etc., etc.

Toate aceste defecte nu-i reduc însă valoarea. El este susceptibil de a primi modificările impuse de transformările sociale.

„*Bătrân — ziceam altădată — prin anii trăiți aici, el poate deveni și devine mereu tânăr, sorbind din apa vie a vieții și respirând din atmosfera veșnic în transformare*“).

Comparat cu izvoarele de drept civil din noile provincii, el este în foarte multe privințe superior. Fără de a face o analiză amănunțită, e destul să arătăm că în Basarabia există dreptul vechiu al țării și ceva din codul rusesc, care nu pot fi comparate cu codul civil.

În Transilvania și Banat nu e nici unitate legislativă. Afară de câteva legi maghiare, aplicabile întregului teritoriu, în unele părți e în vigoare codul civil austriac dela 1811, mult înapoiat și pe care și Austriacii l'au modificat. În alte părți se aplică dreptul cutumiar maghiar, greu de cunoscut, cu idei feudale de fideicomise, de neegalitate între clasele sociale, cu totul nepotrivite vremurilor de azi.

În Bucovina există codul civil austriac, îmbunătățit prin novelele din 1914—1916, mai bun decât celelalte, dar totuși nu în multe părți superior codului român.

De altfel acesta chiar dacă a avut izvoare străine, a pătruns în sufletul poporului român, iar prin modificările aduse și prin aplicarea-i de 61 de ani a devenit o lege românească.

Nu se poate dar admite să fie înlocuit de alta spre a înfăptui unificarea legislației civile. *Cu modificările ce i s'ar aduce el poate deveni legea civilă a întregii României*.

* * *

IX. În privința *izvoarelor de drept comercial* este de observat că și în țările române, ca peste tot, n'au fost, până târziu, izvoare distincte pentru această ramură a Dreptului.

Normele vechiului drept privat s'au aplicat și în materie comercială. Au fost — probabil — unele uzuri speciale comerțului destul de redus de altfel dar acestea intrau în Obiceiul pământului, care coprindea toate formele de Drept.

Vor fi fost — poate — unele uzuri întrebuițate în raporturile comerciale cu străinătatea, cu Polonii, Genovezii, Tătarii, Ungurii și alți vecini, dar desigur destul de simple și cari astăzi nu mai sunt bine cunoscute.

5) Șaizeci de ani de cod civil pag. 41. Comunicare făcută la Academia Română.

Deabia în codurile dela începutul secolului XIX întâlnim câteva dispoziții de acest fel. Astfel în *Codul Calimach* se vorbește într'un capitol despre concursul creditorilor în caz de faliment; în *Codul Caragea* se vorbește despre falși frauduloși (moșluzi mincinoși), dar din punct de vedere penal.

Regulamentele organice coprind câteva norme de drept comercial și institue în acelaș timp și Tribunale de comerț în amândouă Principatele.

Se pare că începuse a se întrebuința, după 1830 și legile de comerț streine, în special codul francez. În 1835—36, în Valahia un profesor dela școala de legi, care învățase în Italia, a ținut lecții de drept comercial terestru, servindu-se de textul lui Agostine Reale și de „legea austriacă și franco-italiană” din Regatul Lombardo-Venețian, iar la 1838 s'a creiat la această școală, care devenia aproape o Facultate, o catedră de drept comercial.

Se simțea însă nevoia unei legi comerciale. În acest scop s'a tradus și s'a adoptat de Adunarea legiuitoare codul comercial francez, care corindea textul din 1808 cu modificările din 1838.

Acesta, în care s'a primit și unele dispoziții din Reg. Organic, a fost introdus la 1840 ca lege comercială în Țara Românească. Deși neintrodus oficial, codul francez, se pare că a fost întrebuințat, în traducere și în Moldova.

După unirea celor două țări, între primele ramuri de drept cari au fost unificate, a fost dreptul comercial; aceasta s'a făcut prin introducerea, la 10 Decembrie 1863 și în Moldova a codului comercial din Valahia.

Acest cod, destul de înapoiat, a fost câteva decenii, legea comercială a întregii țări.

Curând după punerea în aplicare a codului de comerț italian s'au și început lucrări în România, pentru alcătuirea unui nou cod. În acest scop, încă din 1883 s'a format o comisiune care a luat de bază codul italian, socotit că „a rezumat toate progresele ce știința dreptului modern a realizat în regularea raporturilor comerciale”), socotit ca „o operă legislativă remarcabilă prin precizarea, claritatea și înțelepciunea dispozițiilor ei și despre care s'a putut zice, cu drept cuvânt, că a pus Italia în primul rang între statele civilizate sub raportul legislațiunei comerciale”⁶⁾.

În toamna anului 1885 lucrarea a fost supusă Corpurilor legiuitoare, care au ceretat-o, cu ajutorul unor comisiuni legislative, în decurs de 2 seziuni, iar la 15 Aprilie 1887 a fost supus Regelui, care a promulgat-o la 16 Aprilie.

Noul cod a fost pus în aplicare la 1 Septembrie 1887. De atunci el este izvorul principal de drept comercial al României. El a urmat aproape în totul codul italian; puține sunt textele care se deosebesc ori în care legiuitorul român a adăogat unele idei noi. El a suferit diverse modificări, dintre care menționăm:

Cartea III, referitoare la materia falimentelor a fost modificată mai întâi prin legea din Aprilie 1895, câteva articole din ea în Aprilie 1900, apoi aproape în întregime în Martie 1902; tot la aceste date s'au mai modificat și câteva texte dela societăți și alte diverse părți ale codului.

În Iunie 1906 s'au schimbat unele articole dela gaj.

Unele texte au fost abrogate ori modificate prin alte legi.

În urma unirei Basarabiei, codul comercial român a fost introdus și acolo încă din 1919. Acum se proiectează să fie introdusă și procedura spre a se înlătură orice discuție în această privință.

* * *

X. Între izvoarele de drept comercial trebuesc trecute și *unele legi care complectează normle din codul de comerț; unele sunt anterioare actualului cod și unele au mai fost modificate.*

Astfel cităm: legea din 28 Iunie 1881 asupra *magazinelor generale*; legea din 4 Iulie 1881 asupra *burselor de comerț*; legea din 21 Ianuarie 1883 asupra *titlurilor la purtător, pierdute, distruse sau furate*; legea asupra *firmelor de comerț* din 28 Martie 1884, modificată mai târziu; legea din 17 Martie 1884 asupra *comerțului ambulant*, etc., etc.

Trebuie reamintit apoi că și în dreptul român, potrivit art. 1 c. com., acolo unde acest cod nu dispune se aplică *codul civil*, care astfel are un rol însemnat și pentru comerț.

Legea română n'a urmat însă pe cea italiană în privința *uzurilor comerciale*, nerecunoscându-le acestora puterea de izvoare de drept. Această înlăturare a uzurilor s'a făcut pentru că n'a fost un comerț cu un trecut însemnat și mai ales n'au fost norme și uzuri, bine stabilite și cunoscute.

6) Raportul către Senat.

7) Raportul Ministrului justiției către Rege.

Cu toate acestea, obiceiurile, la care — cum am văzut — se referă și codul civil, pot avea un rol și în materie comercială, când ele se constată în mod cert, când legea civilă trimite la ele sau când va trebui să se interpreteze convențiunile și să se afle intenția părților ori întinderea obligațiunilor.

* * *

XI. Tot între izvoarele de drept, civil și comercial, urmează a menționa *doctrina și jurisprudența*.

Oricât li s'ar contesta puterea ca izvoare de drept, este neîndoios că ele au o mare influență asupra modului de interpretare și asupra evoluțiunii Dreptului.

Doctrina română — nu de bogăția și originalitatea celor din Apus—este totuși destul de interesantă și în mers ascendent.

Jurisprudența este însă mai bogată, cu multe părți originale și în genere nu este mai prejos decât multe din cele streine.

Insemnătatea ei pentru aplicarea și progresul Dreptului este necontestată. În legislația română sunt cazuri când Jurisprudența are aproape puterea unui adevărat izvor de drept, aproape a unei legi. Aceasta se întâmplă, până la 1 Ian. 1926, în cazul când Curtea de Casație casa, în secțiuni unite, o hotărâre dată în apel după o primă casare. În urma noiei legi a Inaltei Curți, pusă în aplicare la data arătată, aceasta se întâmplă chiar după prima casare pronunțată de oricare din secțiile Casației în limitele competenței lor. Modul de interpretare al Casației, în ceea ce privește chestia de drept dedusă în judecata ei, este obligator pentru instanța la care se trimite afacerea spre a fi judecată din nou. Judecătorii acestei instanțe sunt dator să se supună acelei hotărâri.

Doctrina și jurisprudența română în materie civilă au fost mult influențate de cea franceză, iar în materie comercială mai ales de cea italiană.

În genere, în ambele materii, este predominant spiritul latin din toate punctele de vedere.

* * *

Progresul Dreptului este vădit atât pe terenul științific cât și al aplicării. Se simte, însă, imperios nevoia unificării legislației în tot cuprinsul țării și în special a Dreptului privat, unde s'a făcut prea puțin.

Este de așteptat că în opera de unificare nu se va face greșala de a se abate din calea urmată mai ales în ultimul secol, și că

se va păstră acestei opere caracterul latin. Este totodată de dorit ca să caute a se stabili și mai strânse legături cu cultura juridică latină și izvoarele ei, care au fost și sunt temelia Dreptului românesc.

Aprilie 1927.

ANDREI RADULESCU

Propaganda pentru apărarea Magistraturii

Necesitatea de a se reglementa modul cum au a se efectua anchetele contra Magistratilor

În contra magistratilor denunțați se fac anchete în mod cu totul injust, de natură să dea loc la nedreptăți și la aranjamente, la pretări oribile pentru a satisface pe unul sau altul.

Scriu și mă refer la posibilitatea instruirii martorilor, care, fiindcă nu jură, pot scri, fără scrupul, fără conștiință, toate minciunile.

De multe ori, pentru toate nimicurile, se instituește anchete jignitoare pentru magistrat și păgubitoare pentru instituțiune.

Ti se pune în vedere denunțul și te obligă apoi să dai o declarație. Pe urmă se ascultă acuzatorii, martorii și se face raportul. Nu vezi nimic din toate acestea. E secret! E inchiuzitorial! Magistratul de cele mai multe ori nevinovat, nu vede dosarul. Nu trebuie să vadă! Așa e interesul când e politică în jurul lui. Mă rog, al cui interes?

Pungașii, hoții, tâlharii, criminalii, vad dosarul, totul le e la dispoziție, ei trebuie să se apere, să combată acuzarea, magistratul nu, el n'are voie să vadă! Mai ales când în jurul lui e politică, să te ferească sfântul. Dacă nu știi cum să lucrezi, cazii. Te dărâmă! Ați văzut magistrați destituiți peste noapte și reintegrați a doua zi? Magistrați prigoniți, huiduiți, transferați, ați văzut? Ei, de ce oare e așa cu magistratura? Nu se poate să fie altfel? Partidele politice care au croit drumul luminos al României Mari, nu pot să facă ultimul salt pentru noi? Pentru noi, cei care apărăm onoarea, drepturile, libertatea și avutul omului? Faceți, pentru cei cari fac front la hotarul dezordinilor sociale! Faceți și veți bine-merita dela patrie.

Iată ce propun eu în interesul suprem al justiției, în calitate de apărător al magistraturii, căci orice magistrat trebuie s'o apere.

După ce se primește denunțul, inspectorul să ia declarațiile părților, ale martorilor, să-și facă raportul, apoi să dea întreg dosarul magistratului învinuit, ca să-și poată scri apărarea. El trebuie să cunoască fiecare piesă, chiar raportul care are caracterul unui rechizitor, căci altfel nu te poți apăra. Nu zic, avem inspectori și procurori generali de elită, dar ei pot fi înșelați de martori puși la cale. Sunt autorități unde, prin lege se procedează așa, cu magistratul însă, interese oculte dictează să fie altfel. Martorii nici nu jură, așa cum e în legea avocaților.

Prin sistemul actual, părțile interesate, martorii, cari știu că magistratul nu vede nimic, pot scri orice, se pot pretă la toate șoaptele. Iată ce ușor pot fi dărâmați magistrații, iată cum se pot distruge oameni muncitori, integri, de calitate bună, când nu plac unuia sau altuia. Mai ales când n'aj trestie în șira spinării, e vai și amar.

E oribil când legea, ea însăși, nu garantează adevărul, dreptatea, omenia și când ea singură facilitează destrăma-

rea morală, prin distrugerea posibilităților de apărare, atunci când pumnalul caută să te lovească din umbră.

Anchetatorul își face raportul, pe care nu ți-l dă să-l vezi. Tâlharul și ucigașul văd dosarul ceprinzând faptele lor, magistratul nu trebuie să vadă din ceiace, adeseori, constituie o culegere de minciuni interesate și neadevăruri infame.

Sunt situațiuni în anchetă care terorizează, care te turbură și deranjează complect dela ocupațiunile zilnice. Anchete și cercetări pentru lucruri de nimic. O anchetă contra unui magistrat produce resfrângeri asupra instituțiunii. De aceia, ele trebuiesc orânduite cu mare prudență, numai când e cazul și făcute cu mare tact. Cu un enorm spirit de dreptate. Cu o intensă doză de pătrundere. Să vezi, ca prin sticlă, uneltirile, interesul, ura, și să clădești pe o țarie sufletească înaltă soluția cea dreaptă. În magistratură nu poate exista șovăeli, nici interes, nici patimă, ci numai cultul adevărului. Ancheta nu trebuie să umilească magistratul. Ați văzut vr-eodată martori dușmănoși instalați comod în camera de ședință, pe masa unde judecătorul anchetat împarte zilnic dreptatea, în fața crucii, pe scaunul prezențial?

Ei, multe se mai pot scrii.

Bieții magistrați!

Scriu pentru mântuire, pentru dreptate, pentru curmarea răului.

Pentru tot ce e mai sfânt și mai curat în țară.

Pentru magistratură!

TRAIAN R. SCRIBAN

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a

Audiența dela 18 Noembrie 1929

Președenția D-lui OSCAR N. NICOLESCU Prim Preș

Maior N. Anastasescu cu D-na Col. D. Ștefănescu

Decizia Nr. 2532

Legea de reformă agrară. Terenuri rezervate pentru sreiarea sau mărire de vetre de sat. Impărțirea lor în loturi și vinderea loturilor. Achitarea lotului constituie titlul definitiv de proprietate. Art. 98 Legea Agrară.

In cazul când din terenurile expropriate s'au rezervat terenuri pentru creiere sau mărire de vetre de sat, întinderea unui asemenea teren nu mai poate fi influențată de nici un fapt ulterior, cum ar fi măsurătoarea definitivă a cadastrului, care ar da un minus față de prevederile hotărârilor de expropriere, — acest minus repercurtându-se numai asupra terenului destinaat culturii, nu și asupra celui destinat pentru vetre de sat.

Art. 98 L. A. dând Casei Centrale dreptul de a vinde în loturi mici locurile de casă, cel care a obținut un asemenea lot și l'a plătit are titlul definitiv pentru revendicarea lui, independent de împrejurarea că, improprietărea definitivă cu loturile de cultură, nu poate avea loc conform legii, decât după executarea definitivă a expropriării, — această dispoziție din lege prevăzând numai loturile de cultură, nu și cele de casă, supuse regimului special sus arătat.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l Consilier S. Gogălniceanu, și pe d-nii avocați C. Halecki și Ionescu Noua în susținerea și combaterea motivului de casare, după care s'a ascultat d-l Procuror General I. Stambulescu în concluziuni și

Deliberând:

Asupra recursului introdus de maiorul invalid de război Nicolae Anastasescu contra sentinței tribunalului Ilfov secția II-a No. 1243 din 8 Decembrie 1928.

Având în vedere că prin această sentință respingându-se ca neîntemeiat apelul făcut de recurentul de astăzi, s'a confirmat cartea de judecată No. 96/928 a judecătoriei ocol. Pantelimon, prin care i s'a respins acțiunea în revendicare intentată contra Lt.-Colonel D. Ștefănescu pentru lotul de casă No. 197 din vatra satului Druzi, comuna Pantelimon județul Ilfov;

Că, pentru a da această soluție, tribunalul bazat pe actele dosarului și concluziile părților, constată în fapt că la data de 22 August 1926, Lt.-Colonel D. Ștefănescu a fost trecut între îndreptățiții la loc de casă în satul Pantelimon pe moșia fostă a Eforiei, la punctul numit „Duzi” cu loturile No. 196 și 197; că, ulterior, acest tablou a fost revizuit de către Casa Centrală a Improprietării și prin noul tablou întocmit, s'a atribuit maiorului Anastasescu unul din aceste loturi și anume lotul No. 197;

Că, maiorul Anastasescu a achitat Cassei Centrale prețul acestui lot iar prin procesul verbal din 20 Octombrie 1927, al inginerului agronom șef al regiunii Pantelimon, numitul maior a fost declarat din ordinul Cassei Centrale pus în posesiunea acestui lot; că ulterior, dânsul a și transcris în registrul de mutațiuni sub No. 15979/927 al tribunalului Ilfov acest proces verbal; cum însă, deținător de fapt al acestui lot era și este și astăzi Lt.-Colonel D. Ștefănescu ca prim îndreptățit la acest lot și dânsul neînțelegând a-l delăsa maiorului Anastasescu, acesta din urmă s'a văzut silit să-i intente celui dintâi acțiunea în revendicare de față, respinsă de prima instanță prin zisa carte de judecată, confirmată de tribunal; că, în drept, tribunalul își sprijină soluțiunea pe considerațiunea că revendicantul maior Anastasescu nu are un titlu definitiv de proprietate, pe care să-și poată întemeia acțiunea sa de oarece potrivit disp. art. 110, 112, și 113, din legea agrară, numai după executarea definitivă a exproprierei și aplicarea ei pe teren, prin Direcția Cadastrului, se poate procede și la parcelarea definitivă; că, numai în urma acestor fapte, Cassa Centrală este în măsură de a libera și improprietăritul a primit certificat definitiv de improprietărire, prevăzut de art. 112 al. 2 și 113 în care se arată suprafața lotului, situația lui și prețul și care constituie după legea agrară, titlul său definitiv de proprietate; că, până atunci, argumentează Tribunalul, operațiunea de improprietărire nu are un caracter definitiv, fiind supusă la eventuale modificări; că revendicantul maior Anastasescu neputând invoca un asemenea titlu definitiv, nu are un titlu de proprietate pe care să-și întemeieze o acțiune în revendicare și ca atare îi respinge acțiunea.

Văzând motivul de casare contra sentinței de mai sus, astfel formulat:

„Violarea art. 1295 cod. civ., violarea art. 98 din legea agrară, exces de putere prin aceia că instanța de fond se întemciară pe a ticole cu totul străine de firea pricinei (art. 36 al. 5 și 6 din legea de organizare a Inaltei Curți de Casație).

Prin aceia că fiind trimis în posesiunea unui lot de improprietărire, (lot de case) pe baza unui proces verbal de punere în posesie transcris la tribunalul Ilfov secția notariat și pornind acțiune în revendicare împotriva intimatului de azi Lt.-Colonel D. Ștefănescu, trimis în posesie pe acelaș lot cu

un proces verbal de punere în posesie anterior, anulat de către Cassa Centrală de împroprietărire și netranscris, instanța de fond tribunalul Ilfov secția II-a c. e., îmi respinge apelul și acțiunea, deoarece nu am titlul pentru a revendica, adică titlul definitiv în sensul art. 110, 111, 112, și 113 din legea agrară, titlu ce se obține după facerea operațiunilor de cadastrare.

Fără discuțiune operațiunea împroprietăririi, acest lucru rezultă și din întreaga economie a legii agrare, precum și din anume texte precise între altele art. 98 și 143, este considerată ca un contract de vîndere, cumpărare, deasemenea fără discuțiune constant în fapt este că toate elementele pentru valabilitatea contractului de vînzare arătate de art. 1295 c. c., le-am dovedit; deasemenea constant în fapt este că în acțiunea de revendicare opuneam intimatului un titlu de proprietate transcris, titlul său de proprietate nefiind transcris.

Mai întâi din textele citate de către sentința atacată cu recurs nu rezultă că principiile de drept comun, dispozițiile codului civil cu privire la vînzare ar fi fost modificată. Mai mult încă din întreaga economie a legii agrare și în deosebi din art. 120 rezultă că lotașul devine proprietar din momentul în care condițiunile cerute prin validitatea unui contract de vînzare, după principiile codului civil se găsesc întrunite.

Apoi instanța de fond în mod greșit se întemeiază pe art. 109, 113 inclusiv, din legea agrară deoarece ele se ocupă de împărțirea loturilor de pămînt de cultură, iar nu de loturile de casă.

Intr'adevăr art. 111 din legea agrară spune că: „înainte de parcelare organele Comitetului agrar vor destina din pămîntul expropriat mai întâi (al. c.) suprafețele necesare pentru mărirea vetrei satelor” iar art. 112 și 113 se ocupă de împărțirea loturilor de cultură și revizuirea lor după facerea operațiunii, criticată de art. 111 din legea agrară.

Tribunalul trebuia să aplice art. 98 din legea agrară care se ocupă de vînzarea loturilor de casă. Din acest text rezultă că e vorba de o vînzare în sensul obișnuit al cuvîntului. În art. 98 legiuitorul întrebunțează cuvintele „se vor vinde” pe când în art. 110 și 112 care se referă la pămîntul de cultură întrebunțează cuvintele de împărțirea pămîntului la cei îndreptățiți și suprafața destinată împroprietăririi.

Deosebirea făcută de legiuitor este firească căci ține de natura lucrurilor. La loturile de împroprietărire definitivarea vînzării putea întârzia, dar la vînzarea loturilor de casă, nu.

Mai întâi nimeni nu ar fi clădit dacă nu era definitiv proprietar. Apoi la loturile de împroprietărire ar fi putut interveni schimbări în atribuirea loturilor, căci ea atârna pe deoparte de diferite categorii de împroprietăririi arătate de legea agrară și de suprafața ce rămânea disponibilă.

Am arătat mai sus, că conform art. 111 din legea agrară înainte de parcelare s'au destinat locurile pentru construcțiuni de case, și art. 98 spune „locurile rezervate pentru construcțiuni de case”, așa că nu mai pot surveni schimbări în urma parcelării, astfel că lotul se găsește în mod definitiv individualizat prin punerea în posesie.

În rezumat tribunalul trebuia să aplice dispozițiile art. 98 din legea agrară, care constată o vînzare pură și simplă în sensul art. 1295 c. c. și care vînzare nu este condiționată după cum rezultă din art. 111 și 98 de o revizuire ulterioară.

Având în vedere că recurentul se plînge prin motivul de casare că greșit tribunalul i-a respins acțiunea pe motiv că nu are titlul definitiv de proprietar făcând aplicațiunea art. 109, 110, 111, 112 și art. 113 din legea agrară, ce ar fi străine de cauză și violând și dispozițiile art. 98 din aceeași lege.

Având în vedere că, în adevăr, potrivit art. 109 din legea agrară, îndată ce o hotărâre de expropriere rămâne definitivă, se procedează la împroprietărire, că această împroprietărire va fi înlocuită cu împroprie-

tărirea definitivă numai după executarea definitivă și aplicarea pe teren a exproprierei prin Direcția Cadastrului, de oarece numai operațiunea măsurătoare fixează în mod definitiv întinderea porțiunii expropriate și numai în urma unui asemenea fapt se poate procedea și la parcelarea definitivă.

Că legea prescrie însă, prin art. 111 că înainte de parcelare, organele Casei Centrale vor prelua din terenul expropriat porțiuni de teren în scopurile arătate prin aliniatele a, b, c, de sub acest articol, între care este și cazul terenului destinat creerii de sate sau mării vetrei satelor existente; că, aceste preluări, odată efectuate nu mai pot fi influențate de fapte ulterioare, ca de pildă măsurătoarea definitivă a cadastrului, când ea ar avea loc ulterior, sau alte preluări, fiindcă dacă o asemenea măsurătoare ar da un minus față de prevederea hotărârii de expropriere, acest minus se repercutează numai asupra terenului destinat culturii, ceiace rezultă în mod neîndoios din dispozițiile art. 112 și 113 din legea agrară care arată că în asemenea cazuri în ce măsură se vor modifica loturile și decide cu drept cuvînt, că deabia atunci loturile rămân definitive și lotașii își primesc certificate definitive de proprietate; că, dincontră, în ce privește terenul rezervat pentru creare sau mărirea vetrei de sate, întinderea unui atare teren ne mai putînd fi influențată de nici un fapt ulterior, legea prescrie prin art. 98 că Casa Centrală este în drept a și procedează la vînzarea lui în loturi mici în mod deosebit de celelalte operațiuni ale exproprierei și în condițiunile prorscrise de acel text.

Că în atari condițiuni în mod greșit tribunalul aplică în cazul de față dispozițiunile art. 112 și 113 din legea agrară și conchide că revendicantul din speță nu are titlul definitiv de proprietar, deoarece, precum s'a văzut mai sus, în speță este vorba nu de un lot de cultură ci de un lot de casă, a cărui regim rămîne străin de dispozițiile textelor de mai sus.

Că așa fiind, tribunalul făcînd aplicațiunea unor texte străine de cauză și violînd și dispozițiile art. 98 din aceeași lege, recursul de față se găsește întemeiat și ca atare urmează a fi admis.

Pentru aceste motive, Curtea casează, etc.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI SECȚIA III-a

Audiența de la 12 Aprilie 1930

Președenția d-lui N. RACOVICANU, consilier

Radu Tudose cu Dumitru N. Căpățână

Decizia Civilă No. 235

Contestație. Act autentic. Contract de concesiune. Neîndeplinire de obligațiuni. Pact comisoriu expres. Investire. Necesitatea de a te adresa, în prealabil, justiției pentru a constata că pactul comisoriu expres a operat.

Pentru a putea procedea la evacuarea concesionarului de pe terenul ce i-a fost dat spre exploatare, pe motiv că nu a adus la îndeplinire o serie de obligațiuni impuse prin'un contract autentic sub sancțiunea pactului comisoriu expres, urmează în prealabil să te adresezi justiției, pentru a constata că dreptul de a reîntra în folosința terenului, evacuînd pe concesionar, s'a născut, prin operarea de plin drept a pactului comisoriu expres și numai în urmă poți procedea la executare.

S'a u ascultat d-nii avocați Cesar Pascu și Ignat din partea apelantului și Paraschivescu-Ciurcu și Orlenu din partea intimatului.

Curtea,

Asupra apelului făcut, prin petițiunea înreg. la no. 5197 din 1 Martie 1930, de către Radu Tudose, domiciliat în București, calea Griviței no. 205, în contra jurnalului cu no. 17.452 din 1929 al tribunalului Ilfov secția de notariat prin care, în urma cererii intimatului Dumitru N. Căpățână, domiciliat în București, șoseaua Ciurel no. 44, s'a dispus investirea cu formula executorie a convențiunii autentificate de acel tribunal la no. 51.677 din 1926, intervenită între apelant și numitul intimat.

Având în vedere actele și lucrările din dosar, cum și concluziunile orale ale părților.

Având în vedere că din toate acestea se stabilește în fapt următoarele:

La 4 Noembrie 1926, cu contractul autentificat de tribunalul Ilfov secția notariat la no. 51.677, intimatul Dumitru N. Căpățână dă, spre exploatare, până la 1 Aprilie 1931, apelantului Radu Tudose, o întindere de 3680 m.p. din terenul său situat în comuna Principele Carol, satul Crângași, județul Ilfov, cu mențiunea prevăzută la art. 2 al. b din contract, că în această întindere nu se cuprinde o fâșie de un metru lățime, lungă de 30 metri, spre vecinii Maria Ștefan Popescu și Niculae Ioan, pe care apelantul era dator să o lase neexploată, tăind și tracând pământul la marginea ei, așa încât să nu se surpe, prevăzându-se la art. 8 din contract că nerespectarea oricărei alte obligații, între care și aceasta, dă drept intimatului Dumitru Căpățână să considere reziliată din culpa apelantului convențiunea și să-l expulzeze de pe teren, rămânând obligat apelantul a-i mai plăti și daunele cauzate, care se vor constata judecătorește.

La 29 Octombrie 1929, intimatul Dumitru N. Căpățână, pe baza art. 20 din legea autentificării actelor, cere investirea acestui act cu formula executorie, întrucât actul ar fi devenit exigibil prin faptul că apelantul Radu Tudose a călcat dispozițiunile art. 2 al. b din contract, deoarece nu a respectat fâșia de 1 m. lățime spre vecina Maria Ștefan Popescu, pe care a încălcat-o și întrucât, pe toată întinderea acestei fâșii, nu a tratat pământul, dând posibilitate acestui teren să se surpe cu timpul, ceea ce atrage rezilierea contractului conform stipulațiunilor articolului 8 din contract, cerere care fiindu-i înscuvințată prin jurnalul cu no. 17.452 din 31 Octombrie 1929, în urma căruia s'a ordonat executarea, la 1 Martie 1930, prin petițiunea înreg. la no. 5197, Radu Tudose introduce apelul de față.

Având în vedere că apelantul susține că greșit a fost investit cu formulă executorie contractul de exploatare intervenit între dânsul și intimat, întrucât acesta urma să se adreseze instanțelor de fond, pentru ca acestea să constate încălcările ce i se impută, care singure erau în drept să pronunțe rezilierea contractului și să ordone evacuarea apelantului de pe terenul ce i-a fost dat spre exploatare și a căror hotărâre urma intimatului să o investească cu formula executorie, procedând apoi la executare.

Considerând că execuția silită este mijlocul pe care legea îl pune la dispoziția creditorului a cărui creanță este constatată printr'un titlu executoriu și întrunește condițiunile de a fi certă, lichidă și exigibilă și să poată ajunge la realizarea ei.

Că tot prin mijlocul forței publice cel ce are un drept constatată asupra unui bun mișcător sau nemișcător poate pe baza unui titlu executoriu să intre în posesiunea lui, evacuând pe cel „condamnat a ieși dintr'insul” cum se exprimă art. 597 proc. civilă.

Că atât în cazul execuțiunei silite cât și în cazul predării silite a unui bun mișcător sau nemișcător, pentru a putea procedea la aceste mijloace de realizare efectivă a unei creanțe sau de înfăptuire a unui drept, se cere condițiunea ca creanța ta sau dreptul tău să fie constatate.

Că numai după ce această constatare, care poate fi făcută sau printr'o hotărâre definitivă sau printr'un act autentic, a avut loc, poți procedea în urmă la executare, investind în prealabil cu formula executorie hotărârea sau actul autentic care constată creanța sau dreptul tău.

Că atunci când ai dat, spre exploatare, unei persoane un teren cu obligațiunea din partea acelei persoane de a respecta anumite porțiuni și a face anumite lucrări terenului ce intră în exploatare, iar în caz de neîndeplinire din partea ei a acestor obligațiuni, contractul să fie reziliat, chiar dacă nerespectarea acestor obligațiuni ar atrage rezilierea de plin drept a contractului, fără somațiune sau judecată, — ceea ce nu este cazul, întrucât în speță, nerespectarea obligațiunilor contractuale nu atrage rezilierea de plin drept a contractului, pactul comisoriu nefăcând decât să reproducă condițiunea rezolutorie tacită subînțeleasă în orice contracte sinalagmatice, — dreptul tău de a evacua pe concesionar pentru a reintra în folosința terenului, — drept care, în cazul unui pact comisoriu expres naște în favoarea ta din momentul operării lui de plin drept prin neîndeplinirea din partea concesionarului a obligațiunilor ce și-a luat sub această sancțiune, — nu este constatată decât din momentul când justiția va stabili că condițiunile din care decurge rezilierea contractului au fost îndeplinite, faptul că pactul comisoriu expres operează de plin drept nedispensându-te de obligațiunea de a te adresa justiției pentru a face constatarea acestei operări, ci limitând numai dreptul justiției, rezilierea contractului ne mai rămânând la aprecierea ei, ci ea fiind chemată să o constate că a avut loc de plin drept, din moment ce stabilește că condițiunile care duc la rezilierea de plin drept a contractului, au fost îndeplinite.

Că mai înainte ca justiția să fi făcut această constatare, nu poți procedea la executare pe baza contractului, deși autentic, căci contractul nu-ți constată dreptul tău de a reintra în folosința imobilului și a evacua pe concesionar, ci numai condițiunile în care el poate naște.

Că numai în urma stabilirii de către judecător că condițiunile care duc la rezilierea contractului și deci la nașterea dreptului tău au fost îndeplinite, dreptul tău de a reintra în posesiunea imobilului, evacuând pe concesionar, este constatată și abia atunci poți procedea la executare, investind în prealabil cu formula executorie acel act judecătorec care constată dreptul tău.

Că dacă aceasta urmează să decidem când nerespectarea obligațiunilor contractuale este sancționată cu rezilierea de plin drept a contractului, fără somațiune sau judecată cu atât mai mult urmează să decidem această când, cum este în speță, pactul comisoriu contractual nu face decât să reproducă condițiunea rezolutorie tacită subînțeleasă în contractele sinalagmatice.

Că aceasta nu însemnează că se aduce vreo atingere art. 20 din legea autentificării actelor, potrivit căruia actele autentice sunt executorii din momentul exigibilității lor, căci acest text de lege îți dă posibilitatea să procedezi la executare pe baza numai a actului autentic, fără să mai fie nevoie de obținerea unei hotărâri judecătorești, numai pentru ceea ce este în el constatată, ori dreptul tău de a reintra în posesiunea imobilului, evacuând pe concesionar nu este constatată printr'insul, el fiind o consecință a rezilierii contractului, reziliere care aceasta nu mai este reglementată prin act.

Că nu se poate susține că dacă concesionarul pretinde că și-a îndeplinit obligațiunea ce și-a luat prin contract de a face anumite lucrări la imobilul concesionat, nu are decât să

față contestațiune la executare, cu care ocazie dovedind acesta, se va anula titlul executoriu pus pe actul intervenit între dânsii, căci pe deoparte nu el este cel obligat să dovedească că și-a îndeplinit obligațiunile, ci proprietarul care a procedat la executare, afirmând că dreptul lui de a reintra în folosința imobilului s'a născut, trebuia să facă dovada neîndeplinirii din partea concesionarului a obligațiunilor care atrăgeau rezilierea contractului și deci nașterea dreptului său, iar pe de alta pentru că constatarea aceasta, care necesită administrarea a o serie întreagă de mijloace de probațiune între care expertize și chiar cercetări la fața locului, trebuie să preceadă executarea, căci cum ai putea proceda la înfăptuirea unui drept care nu este încă constatat că-ți aparține.

Că astfel fiind, greșit actul de concesiune intervenit între apelant și intimat a fost investit cu formula executorie mai înainte ca dreptul ce-l pretinde intimatul de a putea reintra în folosința imobilului concesionat apelantului, să fi fost constatat.

Că apelul fiind astfel fondat, urmează să fie admis, anulându-se titlul executoriu pus pe actul autentificat la no. 51.677 din 4 Noembrie 1926 de tribunalul Ilfov, secția de notariat.

Având în vedere și cererea de cheltueli de judecată formulată de apelant, apreciind, le fixează la 2.000 lei, sumă pe care intimatul este obligat a o plăti apelantului.

Pentru aceste motive redactate de d-l consilier Ștefan P. Mihăileanu, Curtea, admite, etc.

(ss) N. Răvoiceanu, Ștefan P. Mihăileanu, Siliu Rădulescu.

Grefier (ss) Orescu.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. I

Audiența dela 10 Februarie 1932

Președinția d-lui G. T. IONESCU, consilier

Eforia spitalelor civile din București cu George Sidoli

Decizia Civilă No. 47

Sechestrul judiciar. Dreptul de proprietate și de posesiune asupra unui imobil. Degradarea lui și pericol de înstreinare. Oportunitatea înființării sechestrului. Aprecieri anticipate ale judecătorului asupra dovezilor din acțiunea principală. Prejudicierea fondului. Ilegalitate. Art. 615 pr. civ.

Potrivit art. 615 pr. civ., când este în discuție dreptul de proprietate și de posesiune asupra unui imobil, cererea de sechestrul judiciar este admisibilă în drept și judecătorului nu-i mai rămâne decât să se intereseze de utilitatea și oportunitatea măsurii; legiuitorul nu permite judecătorului să facă aprecieri anticipate asupra dovezilor din acțiunea principală, căci prin aceasta s'ar prejudicia însuși fondul, ci cel mult să vadă dacă temeiurile de drept sunt de natură să poată duce la admisibilitatea acțiunii.

Curtea,

Având în vedere apelul făcut de Eforia spitalelor civile cu sediul în București Bd. Elisabeta no. 5, prin reprezentanții săi legali contra sentinței tribunalului Ilfov s. III, nr. 106 din 1931, sentință prin care s'a respins cererea de încuviințarea unui sechestrul judiciar asupra imobilului din Capitală, denumit *Cercul Sidoli*.

Având în vedere actele dela dosar, desbaterile urmate și concluziile părților.

Având în vedere că din actele invocate și susținerile părților, se constată, că Eforia Spitalelor civile prin petiția înre-

gistrată la no. 51.586 din 1930 a introdus o acțiune în contra părâtului George Sidoli prin care cere a se înființa un sechestrul judiciar asupra imobilului cunoscut sub numele de *„Cercul Sidoli“* situat în București, numindu-se un sechestrul judiciar, care să administreze acest imobil până la rezolvarea de către justiție a procesului de fond.

Având în vedere că în fapt se constată următoarele: în cursul anului 1917 între Cesar Sidoli, proprietarul imobilului *„Cercul Sidoli“* și Leon Popescu au intervenit 2 acte autentice, primul actul autentificat sub no. 1598 din 1917, prin care Leon Popescu cumpără dela Cesar Sidoli imobilul arătat mai sus, pe prețul de 255.000 lei, din care cumpărătorul a achitat 40.000 lei la facerea actului, restul urmând să fie achitat în rate și cu o dobândă stipulată prin acea convenție; iar al doilea, actul autentificat sub no. 1599 din 1917, prin care Leon Popescu închiriaza lui Cesar Sidoli același imobil pe un termen de 6 ani, prelungibil din zece în zece ani la cererea lui Cesar Sidoli.

Cumpărătorul Leon Popescu neexecutându-și însă obligațiunile contractuale prevăzute în actul de vânzare și cel de locație, Cesar Sidoli intentează o acțiune înaintea Tribunalului Ilfov s. III, cerând rezilierea vânzării.

În cursul acestui proces Leon Popescu murind, mama acestuia, Ana Popescu în calitate de moștenitoare rezervatară, încheie o tranzacție autentică cu Cesar Sidoli, prin care părțile convin să stingă procesul pendinte și să rezilieze de comun acord actele de vânzare și locațiune, astfel încât fostul vânzător reintră în posesiunea și proprietatea imobilului vândut și prin consecință se radiază din registrele de transcripțiuni actul de vânzare intervenit între Leon Popescu și Cesar Sidoli.

În luna Iulie 1920, Eforia Spitalelor civile în calitate de legatară universală a averii def. Leon Popescu, chiamă în judecată pe Ana Popescu, moștenitoarea rezervatară a numitului defunct, pentru eșire din indiviziune și cere în același timp și înființarea unui sechestrul judiciar.

În cele din urmă murind și Ana Popescu în cursul judecării proceselor arătate, între Eforie și moștenitorii lui Leon Popescu intervine un act de partaj pe temeiul unei legi speciale votată de Corpurile legiuitoare, act care face obiectul sentinței de expedient no. 548 din 1925, pronunțată de tribunalul Ilfov s. I. Prin acest act făcându-se lichidarea definitivă a drepturilor succesoriale, Eforia primește în lotul ei în afară de suma de 500.000 lei și imobilul denumit *„Cercul Sidoli“*.

Prin această convenție de partaj se mai prevede, că Eforia este considerată prin efectul declarativ al partajului ca singură și exclusivă proprietară asupra acestui imobil din momentul deschiderii succesiunii; actul de reziliere încheiat de Ana Popescu fiind considerat dar ca nul și neopozabil Eforiei.

Pe baza dispozițiilor din actul arătat de partaj, Eforia pe de o parte prin acțiunea repartizată la tribunalul Ilfov s. IV, chiamă în judecată pe George Sidoli, succesorul lui Cesar Sidoli, spre a fi obligat să predea Eforiei în plină folosință și posesiune imobilul denumit *„Cercul Sidoli“*, iar pe de altă parte prin acțiunea înregistrată la no. 51580 din 1930, repartizată la tribunalul Ilfov s. III, Eforia solicită și înființarea unui sechestrul judiciar asupra aceluși imobil, cerere care a fost respinsă de prima instanță prin sentința no. 106 din 1931, iar asupra acestei sentințe s'a făcut prezentul apel.

Având în vedere că după dispozițiunile art. 615 pr. civ., sechestrul judiciar se poate înființa de judecată după cererea celui interesat ori de câte ori există un proces asupra proprietății, sau posesiunii unui lucru mișcător sau nemișcător.

Având în vedere că în această materie, reclamantul este ținut dar să dovedească, potrivit dispozițiilor din textul mai sus menționat, că a intentat acțiune pentru lucrul asupra căruia cere înființarea sechestrului judiciar — deoarece cererea pentru înființarea unei asemenea măsuri este subordonată intentării acțiunii, — că se află în vreunul din cazurile prevăzute de lege și că este pericol pentru reclamant ca posesiunea bunului, să o aibă pârâtul.

Având în vedere că din dosarul cauzei se constată, că reclamanta-apelantă a intentat înaintea tribunalului Ilfov s. IV acțiunea civilă contra pârâtului-intimat, pentru delăsarea imobilului denumit „Cercul Sidoli” în deplina proprietate și posesiune a Eforiei imobil asupra căruia se cere înființarea sechestrului judiciar, iar acțiunea aceasta având de obiect proprietatea și posesiunea asupra unui bun nemișcător, pentru a cărui proprietate și posesiune se judecă doi adversari — Eforia și George Sidoli, — rezultă că în drept cererea pentru încuviințarea sechestrului judiciar este admisibilă.

Având în vedere că legiuitorul formulând dispozițiunile art. 615 pr. civ. a lăsat la aprecierea judecătorului să examineze, dacă împrejurările sunt de natură a reclama luarea acestei măsuri, iar norma în aprecierea acestei necesități este pericolul la care s'ar expune reclamantul prin daunele ce i s'ar cauză, dacă s'ar lăsa administrația bunului în mâinile pârâtului.

Considerând că în ce privește oportunitatea înființării sechestrului, această măsură se impune a fi încuviințată, pe de o parte din pricina stărei de mare degradare în care se găsește imobilul asupra căruia se cere înființarea de sechestr judiciar, iar pe de altă parte din cauza pericolului la care s'ar expune Eforia ca imobilul — care se găsește trecut în registrele de transcripțiuni pe numele intimatului, în urma radierii transcrierii actului de vânzare al def. Leon Popescu — să nu fie înstreinat și deci drepturile Eforiei să nu devină iluzorii. Pericolul acesta de altfel nu este numai o teamă nejustificată, întrucât în anul 1920, intimatul a vândut imobilul „Sidoli” societății „Proprietatea Urbană”, vânzare însă care s'a reziliat, după ce societatea „Proprietatea Urbană” a fost pusă în cunoștință de cauză și a constatat primejdia la care se expune.

Că așa fiind, este și oportun și util să se încuviințeze sechestrul judiciar asupra imobilului arătat în cererea de sechestr.

Având în vedere și obiecțiunile intimatului:

a) Că înființarea unui sechestr judiciar este o măsură gravă, care echivalează cu exproprierea și că n'ar fi admisibilă decât în mod cu totul excepțional, b) Lipsa de seriozitate a acțiunii de fond.

Asupra primei obiecțiuni:

Având în vedere că în sistemul legii actuale prin termenii art. 615 pr. civ. care înlocuiesc dispozițiunile art. 1632 c.civ. s'a regulamentat cazurile în care se poate admite sechestrul judiciar, înlăturându-se arbitrarul. Și cum după prevederile acestui text, sechestrul judiciar este admisibil în specie, întrucât în discuție este dreptul de proprietate și de posesie a unui imobil; așa fiind, independent de natura și caracterul acestei măsuri — deseori atât de necesară pentru apărarea intereselor părților litigante — din moment ce în drept cererea formulată de Eforie este admisibilă, în cazul nostru judecătorului nu-i mai rămâne decât să se intereseze de utilitatea și oportunitatea măsurii.

Asupra celei de a doua obiecțiuni.

Considerând că legiuitorul sub raportul examinării seriozității unei reclamațiuni, nu îngăduie judecătorului să facă aprecieri anticipate, asupra dovezilor din acțiunea principală, ci cel mult să vadă dacă temeiurile de drept, pe care se sprijină acțiunea, sunt de natură să poată duce la admisibilitatea

acțiunii. Instanțele judecătorești adică, n'au dreptul să cerceteze titlurile, în virtutea cărora un imprișinat cere încuviințarea sechestrului, întrucât cercetarea acestor titluri, formând obiectul acțiunii de fond, dacă s'ar face examinarea lor, s'ar prejudicia însuși fondul procesului. Ori calitatea Eforiei de legatară a cotitației disponibile în succesiunea def. Leon Popescu și actul de partaj, care a făcut obiectul hotărârii de expedient, temeiuri juridice pe care se sprijină acțiunea principală, constituiesc în drept motive care pot duce la obligarea intimatului, ca să delase în proprietatea și posesiunea Eforiei imobilul, care face obiectul procesului în acțiunea de fond. Deci și această a doua obiecțiune este nefondată și cată a fi înlăturată ca atare.

Că așa fiind, Curtea pentru considerațiile arătate urmează a admite apelul, a reformă hotărârea primei instanțe și prin consecință a admite acțiunea de sechestr judiciar, făcută de Eforia spitalelor civile din București.

Având în vedere că părțile nedesemnând persoana ce trebuie să fie numită ca sechestr judiciar, această desemnare conform art. 615 pr. civ., urmează să fie făcută din Oficiu, Curtea numind sechestr judiciar pe inginerul Traian Pârnu, din direcția generală a căilor ferate București, care în privința conservării și administrării imobilului, se va conforma dispozițiilor art. 615 pr. civ.

Apreciind și asupra cheltuelilor de judecată, Curtea le fixează la suma de 2.000 lei.

Pentru aceste motive redactate de d-l consilier D. Tomida, Curtea admite apelul, etc.

(ss) G. T. Ionescu, Tomida.

TRIBUNALUL MUSCEL

Audiența dela 12 Mai 1932

Președenția D-lui C. S. BĂLLAN, judecător-consilier

St. Iordănescu cu obstea „Gura Hulubei”

Sentița Civilă No. 127

Vânzare. Politatiune Ofertă cu termen. Dacă e sursă de obligații când ea n'a fost acceptată în termen de acela căruia i se adresa. Politatiune cu termen. Refuz de acceptare. Dies a quo.

Art. 1589 c. civ. francez, dispune că „făgăduința de vânzare echivalează cu vânzarea (vaut-vente) când există consimțământul reciproc al ambelor părți asupra lucrului și asupra pretului.

Toți autorii sunt unanimi a decide că, acest articol înțelege a vorbi numai de făgăduințele sinalagmatice de vânzare, adică de acele care consistă în făgăduința reciprocă de a vinde și de a cumpăra.

Acest text dând, însă loc, în Franța, la dificultăți, redactorii codului nostru, cu drept cuvânt, au eliminat acest text francez, după cum au făcut și redactorii codului italian, textul francez fiind inutil, el formând o regulă de drept, o noțiune relativă, care nu are de cât valoarea interpretării unei convenții, principiile generale de drept, fiind, în asemenea cazuri, suficiențe spre a rezolva dificultățile la care pot da loc făgăduințele de vânzare. Deci, în lipsa unui asemenea text, din codul nostru, urmează că, conferă părților dreptul reciproc de a cere executarea contractului, de câteori ele au fost de acord asupra lucrului și asupra pretului și că, de câteori una din ele s'a pus, prin culpa sa, în situațiunea de a nu-și putea executa făgăduința, ea va fi supusă către cealaltă parte la daune interese; iar în ce privește făgăduința unilaterală de a vinde, care n'a fost acceptată de cealaltă parte, ea

constituie o simplă polițatăie (volens offerentis promissio), care nu poate produce nici un efect juridic.

2. *In vechea și clasică teorie a obligațiilor, polițatăiunea nu era admisă de autori ca un fundament al unei obligațiuni contractuale; — astăzi, însă prin practica curentă a afacerilor, care au influențat principiile de drept, declarațiunea unilaterală de voință, sau polițatăiunea, este considerată ca o sursă de obligațiuni. Într'adevăr, într'o polițatăiune, sau ofertă cu termen, sunt două oferte distincte: o ofertă de vânzare, care, pentru a se perfecta ca contract de vânzare, nu așteaptă, sau nu are nevoie decât de acceptarea celui ce voeste să contracteze; și, o ofertă, prin care polițatăntul se angajează de a o menține înăuntrul termenului indicat.*

Că, deci, declarațiunea unilaterală de voință ca izvor de obligațiune, este admisă de jurisprudența noastră. Singura condiție pentru valabilitatea juridică a polițatăiunii, este ca acceptarea să se facă înăuntrul termenului de opțiune, socotindu-se acest termen conform principiului cuprins în adagiul: „Dies a quo non computatur in termino, dies ad quem computatur in termino”, principiu, sau sistem, contrar aceluia din art. 729 din codul de proc. civ. după care termenele de procedură se înțeleg pe zile libere, adică nu se socotește nici dies a quo, nici dies ad quem.

Tribunalul,

Asupra prezentei acțiuni civile înreg. no. 12151 din 1927, pentru desființare de contract de vânzare, pentru neexecutare de promisiune de cumpărare, și daune de două milioane, pretinse de reclamantul Ștefan Iordăchescu, proprietar din com. Bârzești-Muscel, dela obște de cumpărare „Gura Hulubei”, prin reprezentanții săi legali, din comuna Davidești-Muscel.

Având în vedere actele dela dosar, desbaterile urmate și concluziile scrise depuse la dosar de ambele părți, din care se constată, în fapt, că reclamantul, având circa 60 ha. teren de vânzare în com. Bârzești-Muscel, a făcut, la 21 Decembrie 1926, ofertă „Casei centrale de împrumut”, conform art. 52 din legea agrară, arătând prin oferta sa că are intențiunea de a vinde acel teren unei viitoare obștii instituită „Gura Hulubei” din com. Davidești-Muscel, care obște, legalmente, nu se înfiinșase încă.

Ca urmare la această ofertă, Casa centrală a și trimis intermediat, în localitate, cu ordinul no. 19420 din 1926, pe controlorul agronom I. Filișteanu, din centrala acelei Case, care, făcând cercetări, a raportat, cu no. 229 din 30 Decembrie 1926. Casa centrală văzând situația juridică a moșiei reclamantului, conform art. 52 din legea agrară nu a dat nici un răspuns reclamantului, în termen de 30 zile dela primirea ofertei, urmând ca acesta, conf. citatului text de lege, să fie liber a dispune de imobilul său, cum va voi.

Se fac, în urmă, formalitățile de constituirea obștei de cumpărare „Gura Hulubei” și la 2 Martie 1927 această obște ia ființă, când se eliberează, de judecătorul ocolului rural Stâlpeni-Muscel și certificatul de funcționare în mod legal a acelei obștii, dar în acest timp, la 16 Februarie 1927, lt. colonel Ștefănescu, cumpărătorul averii reclamantului, investește cu formula executorie actul de vânzare-cumpărare a acestui imobil, ce se oferea de reclamant, a-l vinde și obștei „Gura Hulubei”, act transcris la no. 3364 din 1926 și la 12 Martie 1927, se cere de cumpărătorul lt. colonel Ștefănescu și punerea sa în posesie, prin portărei, asupra aceluia imobil, ceiace tribunalul Muscel, prin jurnalul no. 256 din 1927 a încuviințat, iar la 26 Martie 1927, reclamantul St. Iordăchescu, este depozat prin portărei de imobilul ce-l oferea spre vânzare, din nou și obștei „Gura Hulubei”.

Și cu toate acestea, la 8 Martie 1927, numitul reclamant St. Iordăchescu face obștei Gura Hulubei somația extrajudiciară no. 2691 din 1927, prin care se referă la convenția(?) dintre d-sa și acea obște și invită pe reprezentanții acestei obștii, ca la 16 Martie 1927, să vie la corpul portăreilor Muscel a perfectă convenția de vânzarea acelei moșii. La acest termen, s'au prezentat la portărei reprezentanții obștei „Gura Hulubei”, care ca răspuns la somația ce li s'a făcut, au declarat, că, nu e nici o hotărâre a adunării generale a obștei Gura Hulubei și nici a consiliului ei de ad-ție, prin care să se constate că s'a aprobat vreo ofertă a reclamantului, în ce privește cumpărarea moșiei acestuia și că obștea nu convine a-i cumpără acea moșie; după care răspuns, reclamantul face prezenta acțiune, pentru desființare de contract de vânzare și pentru neexecutare de promisiune de cumpărare, cerând și daune de două milioane lei.

Având în vedere că reclamantul își întemeiază această acțiune pe două temeuri de drept: 1) Că ar fi existat între d-sa și obștea Gura Hulubei o convenție de a-i cumpără moșia sa Bârzești în suprafața și condițiunile prevăzute în oferta făcută de reclamant Casei centrale a coop. și Improp. și că, pârâta obște nu și-ar fi îndeplinit obligația sa și 2) că ar fi făcut obștea pârâta promisiunea de a-i cumpără moșia de mai sus și că nu și-ar fi respectat acea promisiune, din care cauze reclamantul pretinde a i se plăti două milioane daune.

I. Asupra primului temeu de drept, invocat de reclamant: Că ar fi existat între d-sa și pârâta obște o convenție, ce pârâta nu a executat-o:

Având în vedere că, din toate actele dela dosar, nu se constată că ar fi existat vreo convenție între reclamant și obștea Gura Hulubei pentru cumpărarea moșiei reclamantului; mai mult, chiar tribunalul Muscel, prin jurnalul din 10 Noembrie 1931, a pus formal în vederea reclamantului, față fiind și avocatul său I. Niculescu-Olțef de a face dovada că, obștea pârâta i-a încunoștințat voința de a-i cumpără moșia sa, cum și a proba și data când a fost încunoștințat despre aceasta; dar reclamantul nici după aceasta și nici în ultima ședință dela 21 Aprilie a.c. n'a dovedit pretinsa convenție, ci susține că a încheiat cu pârâta obște o convenție de vânzare, fără a o proba.

Că, nici din interogatorul dela dosar, luat reprezentanților obștei nu se constată că ar fi intervenit vreo convenție de vânzare-cumpărare a moșiei reclamantului.

Dar reclamantul susține prin avocatul său, că a făcut o ofertă Casei centrale a coop. și împrumutării la 21 Decembrie 1926 prin care oferea pentru viitoarea obște Gura Hulubei a-i vinde moșia sa, ofertă făcută conform art. 52 din legea agrară, la care ofertă Casa centrală a coop. și împrumutării nici n'a răspuns, conform aceluiaș text de lege, în termen de 30 zile, ceiace a avut drept consecință că, proprietarul reclamant a rămas liber, conform aceluiaș text de lege, de a dispune de imobilul său cum va voi.

Cercetând însă, mai amănunțit actele dela dosar, spre a vedea de ce nu s'a dat reclamantului nici un răspuns de Casa centrală a cooperației, lesne se poate constata că dela serviciul contencios al cooperației și împrumutării, pârâta a atașat la dosar acte, din care se vede lămurit că, reclamantul St. Iordăchescu oferea a vinde pârâtei obștii o moșie ce nu era proprietatea sa, era lucrul altuia, avere pe care reclamantul o vânduse deja încă din 1926, cu actul de vânzare transcris la no. 3364 din 1926 creditorului lt. colonel Ștefănescu, iar acesta și ceruse dela 16 Februarie 1927, investirea cu formula executorie, cerere ce fusese admisă de tribunalul Muscel prin jurnalul no. 256 din 1927, iar la 26 Martie 1927 reclamantul St. Iordăchescu a fost și depozat de imobilul său, și pe care totuși, numitul persevera a-l vinde, din nou, obștei Gura Hulubei.

II. Dar reclamantul mai susține, prin apărătorul său, un al doilea temei de drept, pe care-și bazează acțiunea sa: că, obștea pârâtă i-ar fi făcut promisiune de a-i cumpăra moșia și că obștea nu și-ar fi respectat această făgăduială a sa; deci, cere daune două milioane lei, pentru că, și la noi, ca și la francezi, promisiunile de vânzare, ca și promisiunile de cumpărare, au putere legală și obligă la daune, în caz de neindeplinirea lor.

Având în vedere că, în speță, se constată din actele dela dosar, că reclamantul a făcut pârâtei obștii, prin corpul portăreilor trib. Muscel, cu somația extrajudiciară no. 2691 din 15 Martie 1927, o plicitație, adică o declarațiune unilaterală de voință, prin care îi oferă spre vânzare, moșia sa Voroveni-Huluba, din com. Bârzești-Muscel, aceasta până în ziua de 16 Martie 1927, la care ofertă, obștea pârâtă a răspuns prin reprezentanții săi legali în chiar ziua de 16 Martie 1927, prin corpul portăreilor, că, nici nu s'a discutat măcar de acea obște în vreo adunare generală, de a se cumpăra moșia reclamantului și că obștea nu convine a o cumpăra.

Că, ceeiace deci urmează a se rezolva, de acest tribunal, ca chestie de drept, este: dacă declarațiunea unilaterală de voință sau plicitațiunea, este considerată, în legislația noastră, ca un fundament al unei obligațiuni contractuale?

Având în vedere că art. 1589 c. civ. francez, dispune că făgăduința de vânzare echivalează cu vânzarea (vaut-vente) când există consimțământul reciproc al ambelor părți asupra lucrului și asupra prețului; că toți autorii sunt unanimi a decide că, acest articol înțelege a vorbi numai de făgăduințele sinalagmatice de vânzare, adică de acele care consistă în făgăduința reciprocă de a vinde și de a cumpăra. Acest text, dând însă loc, în Franța, la dificultăți, redactorii codului nostru, cu drept cuvânt au eliminat acest text de lege, după cum au făcut și redactorii codului italian textul francez fiind inutil, el formulând, ca o regulă de drept, o noțiune relativă, care nu are decât valoarea interpretărei unei convențiuni, princip. le generale de drept, fiind în asemenea cazuri, suficiente spre a rezolva dificultățile la care pot da loc făgăduințele de vânzare. Deci, în lipsa unui asemenea text din codul nostru, urmează că, conform principiilor generale, făgăduințele de a vinde și de a cumpăra conferă părților dreptul reciproc de a cere executarea contractului de către ele au fost de acord asupra lucrului și asupra prețului și că, de câte ori una din ele s'a pus, prin culpa sa, în situațiunea de a nu-și putea executa făgăduința, ea va fi supusă către cealaltă parte la daune interese; iar în ce privește făgăduința unilaterală de a vinde, care n'a fost acceptată de cealaltă parte, ea constituie o simplă plicitație (volens offerentis promissio) care nu poate produce nici un efect juridic.

Având în vedere că, în vechea și clasică teorie a obligațiunilor, plicitațiunea nu era admisă de autori ca un fundament al unei obligațiuni contractuale; astăzi însă, prin practica curentă a afacerilor, care au influențat principiile de drept, declarațiunea unilaterală de voință, sau plicitațiunea, este considerată ca o sursă de obligațiuni.

Intr'adevăr, într'o plicitațiune, sau ofertă cu termen, sunt două oferte distincte: o ofertă de vânzare, care, pentru a se perfecta ca contract de vânzare, nu așteaptă, sau nu are nevoie decât de acceptarea celui ce voește să contracteze; și, o ofertă, prin care plicitantul se angajează de a o menține înăuntrul termenului indicat. (Trib. Ilfov s. IV sent. civ. 562 din 1915, idem no. 752 din 1919).

Că, deci, declarațiunea unilaterală de voință ca izvor de obligațiune, a început să fie admisă în mod constant de jurisprudența noastră și că, singura condiție pentru valabilitatea juridică a plicitațiunei, este că, acceptarea să se facă înăuntrul termenului de opțiune, socotindu-se acest termen conform principiului cuprins în adagiul: „Dies a quo non

computatur in termino, dies ad quem computatur in termino”, principiu sau sistem, contrar aceluia din art. 729 din codul proc. civ. după care termenele de procedură se înțeleg pe zile libere, adică nu se socotește nici dies a quo, nici dies ad quem. (Profesor G. Plastara).

Că, astfel fiind și cum în speță, plicitantul reclamant, făcând oferta că, ar vrea să facă vânzarea moșiei sale, către obștea Gura Hulubei și, în acest scop, chemând-o pe aceasta la corpul portăreilor de Muscel, în ziua de 16 Martie 1927, pentru perfectarea acestei plicitațiuni nu mai era nevoie decât de acceptarea pârâtei obștii înăuntrul termenului de 16 Martie 1927, acceptare care, însă, s'a refuzat de reprezentanții acelei obștii, cari au declarat, chiar în ziua de 16 Martie 1927 la corpul portăreilor, unde erau chemați de reclamant, că ei nu convin să cumpere acea moșie.

Că, deci în speță, declarațiunea unilaterală de voință a reclamantului nefiind perfectată și de voință pârâtei obștii, ea nu s'a putut transforma în contract de vânzare-cumpărare, ci a rămas o simplă propunere, o dorință a reclamantului, care neputând fi transformată în convenție, nu poate avea nici un efect juridic.

Că, prin urmare, neexistând, în speță, nici o convenție între părți și plicitația nefiind acceptată de pârâtă, nu pot fi aplicabile, în speță, art. 1294, 1295, nici art. 1020, 1021, nici 1073 și 1365 c. civ. invocate de apărătorul reclamantului, în sprijinul prezentei acțiuni.

Acțiunea prezentă fiind deci în totul nefondată, urmează a fi respinsă ca atare. Apreciind și asupra cheltuelilor de judecată, cerute de pârâta obște, pe care tribunalul le fixează la 5000 lei.

Pentru aceste motive redactate de d-l judecător consilier C. S. Ballan, în baza art. 1169, 1170 c. civ și 140, 146 pr. civilă, respinge, etc.

(ss) C. S. Ballan, Fl. Dinculescu.

A apărut:

ORGANIZAREA STATULUI ÎN TIMPUL DOMNIEI LUI CUZA-VODĂ, de D-l *Andrei Rădulescu*, Consilier la Inalta Curte de Casație, Profesor Universitar, Membru al Academiei.

Br. șura cuprinde 50 pag. Tipărită ireproșabil, pe hârtie velină. Prețul 30 lei. Depozit la „Curierul Judiciar“.

A apărut:

CONVERSIUNEA ȘI ASANAREA DATORIILOR AGRICOLE — din punct de vedere juridic, economic și financiar, — URMATĂ DE UN STUDIU CRITIC ASUPRA PROECTELOR PREZENTATE PARLAMENTULUI de d. *CONSTANT GEORGESCU*, Profesor de finanțe la FACULTATEA DE DREPT DIN BUCUREȘTI. 1932. Prețul 100 lei.

Advocat Dr. G. JACKER Traducător și interpret pentru limba germană și maghiară, București Aleea Carmen Sylva, 4 Telefon. 357/92.

Rugăm pe d-nii abonați din provincie a nu aștepta alte invitațiuni, cari sunt costisitoare, sau sosirea în localitate a încasatorilor, și a binevoi să trimită achitarea abonamentului prin mandat poștal, direct la Administrația „CURIERUL JUDICIAR“, București, Artei 5, notând pe cotorul mandatului i, pentru abonamentului datorat partidei No.